

gred naslonjena, malo groza obide, ko pa m vodnik stopivši na prvi klin zagotavlja, da so klini še trdni, prestavljam tudi jaz svoje noge srčno za njim. Na zadnjem klinu se ozrem kviško ter ogledujem to predrzno napravo. No, v novjšem času so spodej čez pečine izdoblili stopine ter napravili stezico ovcam in kozam, da jih ni treba tako težavno po gredi spravljati v planino. Stala sva zdaj pod gredjo; a kaj pa zdaj? ko imava pod sebo strašen prepad, nad katerim bova morala po jako vegasti steni dalje plaziti se. Mojemu tovarišu začjenja srčnost vpadati, srce mu je tako rekoč v hlače zlezlo. Gospod, tu čez pa ne bova prišla! zakliče. Kako je to, da ne, ga zavrnem. Če koze in ovce, ako pastirji in drugi pridejo, zakaj bi potem midva ne?

Tudi meni je bilo tesno pri srcu, polival me je kurji pot, ko vidim veliko smrtno nevarnost; zakaj ko bi človeku tu spodrsnilo, bi telebil čez pečino v prepad in bi se težko spet pobral. Srčno rad bi lezel nazaj po gredi in po prvem potu se podal proti domu, pa kaj tacega storiti sem se nekaj sramoval, nekaj se mi pa tudi ni ljubilo zopet navkreber lezti. Zato rečem šaljivo: veste kaj, požaljenko (grevengo) obudite, potem pa srčno naprej. Ako se prekucnete čez stene, pa ne bo treba vam hoditi. Te besede so zmagale. Jame se varno pomikati naprej, zdaj plezavši z mehkim zadnjim delom života, zdaj po konci stoječ previdno in varno prestavlja noge, in enako se pomikam tudi jaz za njim. Ko na drugo stran, kjer nobene nevarnosti več ni, prav po polževo pridrpajsava, se vstopi vodnik pred me in pravi: veste kaj, veliko sem že prehodil in prelezel, tudi marsikaterega spremljeval na planine, pa po tako nevarnih mestih in s tako predrznim in srčnim človekom kot ste Vi, pa svoje žive dni še ne. Hvala Bogu, rečem jaz, da sva le tu sem zdravih udov prilezla, zato ga bova pa v Kokri na srečno prestano nevarnost in ves današnji in včerajšnji trud en kozarec več spraznila, kot po navadi.

Za prestani strah mi je Bog novo veselje naklonil. Tukaj namreč zagledam na melinah za me prav novo cvetlico, katere do tega dneva na vseh svojih potih še nikjer nisem našel. Imé ji je Drypis spinosa, ki tu v obširnih grmičkih prav obilno raste. Da-si je bila moja škatlja že polna raznih stvari, vendar poberem nekaj stebelc te lepe cvetlice in jih k drugim pritlačim. Po tem dokončanem poslu jo vlijeva po melini, da se je kar kadilo za nama. V dobri uri sva bila v Robu, ob treh pa v Kokri pri mežnarji, kakor je nama pastir v Dolgih njivah prerokoval. Gospodinja napravi nama, kolikor je zmogla in umela, dobro kosilo, katero je najnima praznima želodcema jako dobro teknilo. Dobra dolenjska kapljica je zopet okrepčala vtrudene ude, da sva prav veselega srca in lahkih nog jo mahala po cesti skozi prijetno dolino Kokriško proti Predoru. Tukaj stisnem spremljevalcu zaslužno plačilo v roko, ki pobere bližnjo pot čez Možance v Stefanovo vas, jaz pa proti Viševku, obložen z lepimi prirodnoslovnimi zakladi.

S. Robič.

Književne novice.

* „Pučke novine“, ki so letos začele izhajati v Zagrebu, osnovane, kakor smo povedali, po izgledu „Novic“, kr. deželna vlada Hrvaška s toplo besedo priporoča podžupanijam in mestnim občinam, c. k. general-komanda pa okrajnim uradom, da naj list širijo med ljudstvom poduka potrebnim. — Vrle „Novine“ po vse zaslužijo ovo priporočilo, ki nam kaže, kako ves drugačen je začetek „Pučkih novin“, kakor je bil začetek „Novic“, ki so dve leti na Dunaji koledovati morale, da

so dobile dovoljenje izhajati; ko so ga po velikih težavah 1843. leta dobile, sumičile so se, da so za njimi — Ruski rublji!

* *Matica Hrvatska* pripravila je za l. 1876. svojim članovom sledeče knjige: „Put oko zemlje“ od Julesa Verne-a, „vjekopis Stanka Vraza“ in „korespondenciju“ od Fr. Petračića, od Andersena pa „Izabrane priče.“

* *Hrvatski učitelj*, časopis za školu i dom“ zove se list, ki je namesti „Školskoga prijatelja“ začel izhajati v Zagrebu.

* „*Hrvatska pčela*“ izhaja v Varaždinu. Cena lističu, ki 1. dan vsacega družega meseca pride na svetlo, je 50 krajc.

Mnogovrstne novice.

* V severni Ameriki v državi Majne so sklenili, da se vsaka kletev ob nedeljah in praznikih kaznuje z 2 dolarjema, v delavnikih pa z 1 dolarjem. Kar se bo iz teh kazni skupilo, tega se polovica obrne za napravo državne norišnice, polovica pa za druge državne potrebsčine. To je pač pametna naprava, vredna, da bi se tudi pri nas vpeljala namesti kakega družega davka.

* *Štempeljske marke*, ki so prišle 1. dne t. m. ob veljavo, se morejo do konca aprila t. l. zamenjati za nove. Kdor pa ta čas zamudi, ne dobí za tako marko nobenega povračila več.

* *Tudi judje so se oglasili o Turških homatijah*. Govori se, da 80 milijonov goldinarjev ponujajo sultanu za odstop Palestine (svetih dežel). Nadjajočih se te kupčije izgubljenih ovac rodú Izraelskega se zbira zdaj od dne do dne več v oni deželi.

Politične stvari.

„Viribus unitis.“ *)

Ko je Njihovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I. dne 2. decembra 1848. leta ob času vnanjih in notranjih prekucij stopil na prestol staroslavne monarhije Habsburške, si je gledé na nevarnosti, katere so takrat stresale cesarstvo, izvolil geslo: „Viribus unitis“ (z združenimi močmi) ter ga napisal na prapor, pod katerim je namenil cesarstvo pripeljati do notranjega miru in vnanjega svita.

Zvesti svètniki, hrabra armada, Ruska pomoč in povsod zopet vzbujajoča se državljanska zavest — vse to je pripomoglo v spolnitev vladarjeve najgorkejšje želje, da se je poveljalo cesarstvo vtrjeno in častno zopet na prejšnjo veljavo.

Kaj je pa presvitli vladar mislil z besedama „Viribus unitis“, to je naznanil sam večkrat z lastnim jasnim izrekom: „Jaz hočem, da so vsi moji narodi srečni in zadovoljni.“

Da oni izrek ni bil le prazna beseda, ampak resnična volja cesarjeva, to je pokazal mnogo mnogokrat po delih velikodušnosti in ljudoljubja. Odpovedal se je podedovanemu svitu samolastne vladarske oblasti in podal svojim narodom ustavo, nadjaže se, da jih s to

*) Vzeli smo ta članek iz (nekonfiscirane) „Agramer Presse“, ki od novega leta v nemškem jeziku izhaja v Zagrebu in z možato besedo zagovarja pravice Slovanov v Avstriji in odkritosrčno brani vse, kar je podslomba za obranjenje mogočne in srečne Habsburške monarhije. To je edini časnik, kateremu je „Presse“ imé, pa ne hodi poti onih družih „Press“, ki so največ zakrivile, da smo v Avstriji dandanes tam, kjer žalibog — smo!

Vred.

srečne naredi, in po svojem velikodušnem srcu privolil je celó v to, da se je cesarstvo njegovo razdelilo na dvoje; dovolil je dualizem.

Al kako pa je danes z žetvijo, ki bi bila morala priti po nadepolni setvi vladarjevi? Kje je „zadovoljnost in sreča vseh njegovih narodov?“

Niso li ta in unkraj Litave predrzni napuh, samopridna nemoralnost, silstvo in nespamet sejali veliko nevoljo in nezadovoljnost, in ali ni popolnem na kant prišel blagostan ljudstev?

Tù sta se Nemec in nemčur, tam pa Magjar in magjaron polastila onih pravic, ki jih je presvitla krona z najboljšim namenom podelila vsem narodom; silovita sistema „pritiskanja na steno“ tako zvanih „interesantnih narodov“ je nadvladala ta in unkraj Litave tako, da tù gospoduje Nemec, tam pa Magjar brez ozira na narodno ravnopravnost in zgodovinsko pravo.

Krivde o današnjem stanju cesarstva, o dosedanjih političnih in gospodarskih grehih, vseh današnjih nadlogah pa nočemo in ne moremo valiti takraj Litave na vse Nemce sploh, unkraj ne na Magjare vse; tù in tam so častne izjeme, ki so nedolžne samopridnosti in častihlepnosti večine svojih sorodnikov, in se dosti hudó pokoré za vse to s tem, da so tudi sami prišli na nič, dospeli do propada vsega, da bodo, kakor mi, morali trpeti vsled tega še dolgo, če se sedanji način nemčurskega in magjarskega „osrečevanja narodov“ ne spremeni naglo in še za časa.

Zadosti je pač že črnih oblakov na nebu, zadosti žalostnih dogodeb, pretečih nevarnosti, sramote in nesreč, klicev na pomoč iz vseh taborov, iz vseh stanov prebivalcev Habsburške monarhije, — toliko jih je že, da bi bilo popolnoma opravičeno, ako bi presvitla krona sama segla vmes, da se na pravo pot spravi, kar se je po zlorabi ustave obrnilo na krivo.

Da! mi in z nami vred milijoni zvestih podložnikov Habsburškega cesarstva smo po britkih skušnjah prišli do živega prepričanja, da se Avstrija tira do propada, ako tako stanje še dalje ostane!

Propadlo državno gospodarstvo, propadanje vsega, rastoča revščina, notranji razpor, zasmehovanje in zasramovanje naših razmer od zunaj, to pa je zadosti strašilnih prikazen, da na tej poti ne izvršuje se blago in pravično geslo „viribus unitis“ presvitlega vladarja.

Nalašč se ogibamo tega, da bi nadrobno razkladali vse to, kako se zdaj narodi v Avstrijsko Ogerski osrečujejo, ker to bi se reklo, še bolj razpraskavati odprte rane, kajti namen tega spisa ni bujskati zoper sedanjo privilegirano sistemo osrečevanja narodov. Al po ušesih nam bučé in pred očmi nam migljajo vsake vrste ostudne stvari, ki tu in tam zmedeno se po zraku sučejo pred našimi očmi, pred očmi vse Evrope. Tu je Giskra s svojimi „trinkgeldi“, bankini in drugi osnovni švindelji, izsesavanje ljudstva, denarni polom brez konca in kraja, Offenheimovi in chabrusovi manévri, Czernatonyev parlamentni škandal, garancije železnicam iz prijaznosti, silni pritisk z davki, dolгови brez konca, pobratimstvo Magjarskih „soft“ s Turki, „eljen Kossuth!“ in enacih sramot brez konca in kraja!

Ves ta narobe-svet v Habsburški monarhiji mora se odpraviti, odstraniti se mora nesrečna sistema, da narodi ne bodo stali drug nad drugim, ampak drug poleg drugega in v lasti svojih neprikrajsanih pravic brez oviranja po svoje pomagali, da se na kraj brezdna pripeljano cesarstvo reši „z združenimi močmi“ — „viribus unitis“!

Glejmo nazaj, da vidimo naprej!

(Konec.)

Enako grozovito in zverinsko, kakor v glavnem mestu počenjali so Turki po deželah. V Drenopolji so patrijarha Kyrila (Cirila) izvlekli iz kraja, kamor je bežal, ter ga s tremi škofi vred vходу cerkve nasproti obesli. V Nisi se je enaka zgodila nadškofu Atanaziju. Po vsem Turškem so prebivalce, ki so bili brez varstva, morili, ropali in kar se dá grozovito z njimi ravnali.

Kar se je junija meseca 1821. leta godilo po Macedoniji, Epiru in Livadiji, prestrašno je popisovati. Veliko tisoč ljudi so obesli, podavili in poklali. Očetje so usmrtili sami svoje žene in hčere samo zato, da so jih rešili še hujše sramotne sužnosti. V Smirni, kjer je Turška druhal veliko Grkov pomorila, je le nekaj v luki nazočih Angleških ladij zabranilo, da niso bili celó vsi krščanski prebivalci poklani.

Nadškofa Kretiškega in Kandiškega in pa škofa Kanejskega so obesli, veliko kristijanov teh otokov podavili, največ so jih na ostre kole nataknili in tako počasi mučili do smrti.

Najhujša osoda pa je zadela otok in mesto Kios. Po dolgi in hrabri borbi Kioščanov so Turki 16. aprila 1823. leta vzeli mesto; zdajci pa so razsajali ne tako, kakor vojaki, ki pridejo po krvavi zmagi v sovražno deželo, ampak divjali so kot zverine. Vse moške prebivalce so podavili ali poklali, ženske pa, če so se jim po životu vredne zdele, odpeljali v sužnost, ostale pa so pomorili. Otrók so kar po cele rajde skup na vrvi nabrali, potem pa pse ná-nje ščuvali, da so jih strgali, veliko so jih v morje pometali. In mesto z vsemi cerkvami in krasnimi poslopji postalo je razvalina in veliko pogorišče. Po tem pa so se divje druhali razkropile na vse strani po deželi in uganjale povsod, kamor so pridrele, najstrašnejše grozovitosti. Ves otok, ki je bil prej podoben rodovitnemu vrtu, postal je puščava, v kateri so trohneča in gnjijoča trupla poklanih tako okužila zrak, da so se pričele med Turki samimi in pa peščico ostalih prebivalcev kužne bolezni, ki so pobrale mnogo Turkov in skoro vse druge prebivalce. Zgodovinska resnica je, da se je od aprila do junija meseca 1823. l. z otoka Kiosa le kakih 20.000 ljudi rešilo v Psaro, čez 40.000 so jih kot sužnje prignali v Carigrad in Smirno na prodaj, čez 90.000 pa so jih pobili. Ves otok je imel junija meseca istega leta le še 900 prebivalcev. Na javnih trgih so jih takrat toliko v sužnost prodali, da je bilo v Smirni dobiti kristjana za 1 gold. 50 krajc.

Kdo se ne strese groze, komu se ne ježí koža, ko v zgodovini bere take grozovitosti! In kdo more zameriti Rusiji, da je prva pričela konec delati takim strahovitostim! Naj bodo nagibi njeni kakoršni koli, za človeštvo bili so blagoslov Božji; brez Rusije bila bi na Grškem še dandanes groza takošna kakor nekdanj.

Kakor zdaj, tako so dolžili takrat Rusijo samopridstva, češ, da hoče razširiti svojo moč. Ko pa je Grška — to naj povdarjamo še enkrat — po prizadevanji in pomoči Rusije postala svobodna, bilo je to vsem onim oblastim, ki so jej prej vsakoršna diplomatska polena pod noge metale, po volji; pritrdile so tudi one samostojnosti Grške, in tako je prej tako obrekovana Ruska inicijativa, tako ustaja Grška, ki je veljala prej za smrti vredno hudodelstvo, postala državna krepost in pa hvale vredno dejanje.

Ako so tedaj Jugoslovani v zadnjem boju deloma propadli, naj jim je tolažba zgodovina Grške. — Grška je 50 let čakala svojega osvobodjenja, in kakor